

Poznámky Nežná revolúcia

Sviečková manifestácia

- Pádu režimu predchádzala pokojná manifestácia za dodržiavanie náboženských, ale aj občianskych a ľudských práv 25. marca 1988. Myšlienka usporiadať túto akciu nevznikla na Slovensku, ale v prostredí slovenského politického exilu na Západe. Myšlienka vzišla zo Svetového kongresu Slovákov. Organizoval ju Marián Šťastný a následne si ju osvojili vedúce postavy katolíckeho disendy František Mikloško a Ján Čarnogurský. Tí boli pod policajným dozorom a samotnej manifestácii sa nezúčastnili, pretože boli odvedení na výsluch. Stretnutie sa uskutočnilo v Bratislave na Hviezdoslavovom námestí o 17. hodine. Stretlo sa asi 4 tisíc ľudí so sviečkou v ruke, aby spevom a motlidbou protestovali proti náboženskej neslobode. Manifestácia nebola úradne povolená a voči pokojnému davu so sviečkami v rukách zasiahli policajti a vodné delá. Nasadených bolo vyše 1000 policajtov, dve vodné delá, 17 policajných áut, 14 kropiacich vozidiel. 14 ľudí boli zranení, asi 100 ľudí bolo vypočúvaných, medzi nimi aj zahraniční novinári. Komunistický režim sa manifestácii obával, študenti dostali mimoriadne voľno, v televízii vysielali Angeliku.
- Sviečková manifestácia mala veľký ohlas v zahraničnej tlači. Renomované denníky informovali o udalosti niekoľko dní a poukazovali najmä na nereformovateľnosť režimu.
- V krajine naďalej pretrvávala nespokojnosť s režimom a čakalo sa na vhodný okamih, ktorý by pád režimu urýchlil

Nežná/ zamatová revolúcia

- Nežná/ zamatová revolúcia je označenie pre nekrvavé udalosti v Československu, ktorých následkom bol pád komunistického režimu. Prebiehala od 16. novembra - 29. decembra 1989. Iniciátormi revolúcie boli študenti, neskôr sa pridali herci a divadelníci a potom ostatné skupiny obyvateľstva
- V predvečer dňa študentstva 16. novembra 1989 sa uskutočnila demonštrácia v Bratislave, počas ktorej sa študenti vysokých škôl rozhodli protestovať nie tak pre zmenu pomerov v politike, ale v školstve a na vysokoškolských internátoch, taktiež za slobodu, demokraciu a ľudské práva. Zúčastnilo sa jej okolo 300 študentov. Našťastie pri demonštrácii nebola použitá hrubá sila a demonštranti sa v pokoji rozišli
- 17. novembra 1989¹ sa konala demonštrácia v Prahe na Národnej triede, kde sa zišlo okolo 10-tisíc ľudí. Bol to úradne povolený pochod, pri príležitosti 50-teho výročia zásahu nacistov na českých vysokých školách. Táto demonštrácia bola ako jediná potlačená hrubou silou a bolo zranených okolo 500 osôb.

¹ Deň študentstva bol medzinárodnou študentskou úniou stanovený na 17. november, a to na pripomenutie udalostí zo 17. novembra 1939, keď bolo v Prahe po protinacistickej demonštrácii popravených deväť študentov a tisíce ďalších boli poslané do koncentračného tábora Sachsenhausen

- 18. novembra 1989 sa začal štrajk na vysokých školách v Prahe ako reakcia na udalosti predchádzajúceho dňa. Študenti a pedagógovia požadovali spravodlivé prešetrenie policajného zásahu
- 19. novembra vzniklo OBČIANSKE FÓRUM, ktoré malo byť vyjednávačom s komunistami. Bolo založené v Činohernom klube, úvodné prehlásenie spísal Václav Havel
- 20. novembra bola založená Verejnosť proti násiliu, založili ju vysokoškooláci, umelci, disidenti. Prvé návrhy padli už 19. novembra v budove Umeleckej besedy, finalizované boli požiadavky o deň neskôr. Bola medzi nimi požiadavka na skutočnú demokraciu a dialóg vnútri spoločnosti. Požiadavky boli prečítané počas demonštrácie na Hviezdoslavovom námestí
- Od 21. novembra spolu s českými vysokými školami štrajkovali aj slovenské
- 22. novembra sa konala demonštrácia na Námestí SNP. Podľa odhadov sa jej zúčastnilo 100 - tisíc ľudí. Na tribúne bol čítaný list od Václava Havla a zazneli aj požiadavky na pustenie VPN do médií, lenže tie ešte stále kontrolovali komunisti
- 27. novembra sa uskutočnil generálny štrajk, ktorý trval od poludnia do 14. hodiny. Tento štrajk ukázal skutočnú podporu OF a VPN a odumierajúcu pozíciu komunistov. Podľa odhadov sa do štrajku priamo zapojila polovica obyvateľstva, no niektorým nebolo v podnikoch umožnené štrajkovať
- 10. decembra sa uskutočnil pochod do Hainburgu, bola to akcia VPN a vďaka nej sa mnoho ľudí prvýkrát dostali na tzv. západ. Okolo 100 - tisíc ľudí prešlo cez hranicu Petržalka- Berg. Mnohí si strihali na pamiatku kusy ostnatého drôtu. Od 11. decembra bol plot likvidovaný
- Politické udalosti 1989:
 - 24. novembra sa v Prahe konalo zasadnutie ÚV KSČ. Až tu sa rozhodlo, že sa nebude zasahovať do demonštrácií násilím. Nakoniec sa najužšie vedenie strany rozhodlo rezignovať. 25. novembra urobilo KSČ prvý ústupok, pretože prezident Husák zastavil stíhanie niektorých disidentov, ako napr. Ján Čarnogurský, Miroslav Kusý... 28. novembra sa uskutočnilo rokovanie, na ktorom nekomunisti požadovali rekonštrukciu vlády. 29. novembra bolo z ústavy vypustený článok 4, ktorý staval komunistickú stranu do vedúcej pozície. Na základe tohto mohli začať vznikať nové politické strany. 9. decembra odstúpil prezident Husák, ešte pred svojím odchodom však stihol vymenovať novú vládu na čele s Mariánom Čalfom. Prvýkrát boli vo vláde aj nekomunisti, bolo ich iba 11, zvyšní 10-ti boli komunisti. Niekdajšia jednotka Pražskej jari Alexander Dubček sa uchádzal o prezidentské kreslo, lenže bolo jasné, že prezidentom sa stane Václav Havel, a preto mu bola ponúknutá druhá najvyššia funkcia v štáte- predseda Federálneho zhromaždenia. 29. decembra bol Václav Havel inaugurovaný za prezidenta => koniec komunistickej éry. Prvé slobodné voľby sa uskutočnili 8. a 9. júna 1990

Symbyoly Nežnej revolúcie: štrngajúce kľúče, čiapka budajka, tribúny, piesne M. Kubišovej a K. Kryla, prsty v tvare písmena V.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

